

ALAK SURESİ İLK BEŞ ÂYETİNİN TEFSİRİ (2)

(...düenden devam)

Âyetteki *alak* ile kan pıhtısı anlamı kastedilmiş ise, aşılana yumurtanın, bölünmek suretiyle meydana gelen hücrelerin verdiği kırmızı görünümüne işaret edilmiş olur. Kelimede asıl anlam olarak yapışkanlık bulunduğuna için insanın yapışkandan yaratılması, aşılana yumurtanın, rahmin cidarına yapışıp üremesine işaretler. Kelimedeki ilgi, sevgi anlamı da göz önünde bulundurulursa insanın, Allah'ın sevgi ve şefkatiyle yaratıldığı, insanın mayasına sevgi ve şefkat katıldığı anlaşılır. Ayrıntı için Tefsirimizde Kıyamet Sûresi'nin son kısmına bakınız.

İnsanı bir kurtçuktan, yahut kan pıhtısı görünümünü veren embriyo'dan, yahut sevgi ve şefkatten yaratıp aşamadan aşamaya geçirerek geliştiren, mükemmel şekle koyan, işitici, görücü, düşünücü yapan, sonra dünyaya getirip onu öğrenime yönelten, ona bilmediği şeyleri öğrenmeyi ve kalemle yazı yazmayı ilham eden Allah'a karşı insanın kulluk etmesi gerekirken nankörlük etmesi asla yakışık almaz. İşte bunları izleyen âyetlerde, varlığını Allah'a borçlu olan insanın, O'na karşı böbürlenmesi, kendisini zengin, kendine yeterli görüp kibirlenmesi kınanmaktadır.

İlk âyette yaratan Rabbinin adıyla okumanın emredilmesi, sonra o Rabbin, insanı *alak*'tan yaratan Rabb olarak nitelendirilmesi, Kur'ân'ın ilme ve bilgiye verdiği değeri gösterir. Âdetâ insan, bu âyetlerle Allah'ın yarattığı şeyleri incelemeye yöneltilmekte, bu incelemeye önce kendi yaratılışından başlamağa, öğrendiklerini yazı ile de tespit ederek ilmini geliştirmeğe ve bilmediği şeyleri öğrenmeğe teşvik edilmektedir ki bütün kâinât varlıklarını incelemek, maddî ve manevî ilimleri öğrenmek bu âyetin yönlendirmesi kapsamına girer.

Âyette insan geneldir. Bütün insanların *alaktan* yaratıldığı ifade edilmiştir. Gerçi hayvanlar da *al*

ak tan yaratılır ama hitap insana olduğuna için insanın yaratılış başlangıcına işaret edilmiştir. Tâ ki insan önce kendi yaratılışını düşünsün de kendisini öyle görünmez, tek birer hücreden ibaret sperm ile yumurtanın bileşkesi zigot durumundan şu mükemmel insan şekline getiren yüce Yaratıcıya şükür ve ibâdet etsin.

Hamdi Yazır'ın ifadesiyle: "Bu ilk beş âyet içinde "Oku" emri, iki kez yinelenmiştir. Bundan okuma yeteneğinin tekrar ile oluşacağına bir tenbih olduğuna gibi başkalarına tebliğ ve yazdırmak

için okumak üzere ikinci bir emir de olabilir" (Hak Dini 8/5951).
